

IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT ON THE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES OF SLAVONSKI BROD

IMPLEMENTACIJA ODRŽIVOG RAZVOJA NA VELEUČILIŠTU U SLAVONSKOM BRODU

KULAS, Anita; KNEZEVIC, Sanja & SIGURNJAK, Lena

Abstract: Sustainability is a dynamic concept that requires decision makers to be flexible and willing to modify their approaches according to changes in the environment, human needs and desires, or technological advances. It is important to introduce the concept of sustainable development programs in all educational levels. Education for the sustainable development should involve knowledge, skills, but also the possibility of free thoughts, an understanding of interactions between environmental, social and economic development, and the effects of the same. In this paper it is carried out survey among students at the University of Applied Sciences of Slavonski Brod, direction Management.

Key words: sustainable development, education, sustainable development in education

Sažetak: Održivost je dinamičan koncept koji zahtijeva od donositelja odluka da budu fleksibilni i voljni modificirati svoje pristupe prema promjenama u okolišu, ljudskim potrebama i željama, ili tehnološkim naprecima. Koncept održivog razvoja treba uvesti u programe svih obrazovnih razina. Obrazovanje za održivi razvoj bi trebalo uključivati znanja, vještine, ali i mogućnost slobodnog promišljanja, razumijevanja međuodnosa okoliša, društva i gospodarskog razvoja te djelovanja na ista.

Ključne riječi: održivi razvoj, obrazovanje, održivi razvoj u obrazovanju

Authors' data: Anita, **Kulas**, mag.oec., Veleučilište u Slavonskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, Slavonski Brod, anita.kulas@vusb.hr; Sanja, **Knezevic**, mag.oec., Veleučilište u Slavonskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, Slavonski Brod, sanja.knezevic@vusb.hr; Lena, **Sigurnjak**, univ.spec.oec., Veleučilište u Slavonskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, Slavonski Brod, lena.sigurnjak@vusb.hr

1. Uvod

Ubrzani životni ritam i procesi koje već nekoliko desetljeća nameće globalizacija, utjecali su i na promjene u obrazovanju. Danas, u 21. stoljeću, potrebno je kontinuirano se obrazovati. Takvo stanje nameće važnost cjeloživotnog obrazovanja jer samo na taj način građani pojedine države mogu sudjelovati u postizanju održivosti razvoja na svim razinama - individualnoj, društvenoj i ekonomskoj. U radu će pobliže biti objašnjen održivi razvoj, održivi razvoj u obrazovanju, na koji način Veleučilište u Slavanskom Brodu vodi računa o održivom razvoju i što njegovi studenti misle o tome.

2. Održivi razvoj

Godine 1968., UNESCO je prvi put organizirao međuvladinu konferenciju s ciljem usklađivanja odnosa okoliša i razvoja, poznat kao održivi razvoj. U početku je naglasak stavljan samo na održivi razvoj okoliša, da bi se tek kasnije shvatilo da su zanemarena ostala područja, kao što su obrazovanje i kultura (Opća deklaracija o kulturnoj raznolikosti, usvojena od strane UNESCO-a 2001. g.). „Održivi razvoj uključuje vođenje poslovanja na takav način da se štiti prirodni okoliš i tako zadovoljavaju potrebe sadašnjeg naraštaja bez ugrožavanja mogućnosti budućih naraštaja da zadovolje svoje potrebe.“[1] Usko je vezan uz mir, ljudska prava i kapital poput ekologije ili globalnog zatopljenja. Obzirom da je utemeljen na vrijednostima pojedinog društva, dolazi se do saznanja da je u svim društvima prepoznat kao složena međuovisnost ljudskih potreba i prirodnog okoliša. To ujedno znači da ciljevi razvoja svakog društva prelaze nacionalne granice i postaju globalni ciljevi. Vizija razvoja obuhvaća stanovništvo, životinjske i biljne vrste, ekosustave, prirodne izvore (voda, zrak, energija), ali i zabrinutost borbe protiv siromaštva, ravnopravnosti spolova, ljudskih prava, obrazovanja za sve, zdravlje, ljudska sigurnost, interkulturalni dijalog, itd.[2]

2.1. Održivi razvoj u obrazovanju

„Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj promiče šira pravila koja se odnose na povećanje kompetencije u razvijanju moralnih kriterija i javnog sudjelovanja u donošenju odluka na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini.“[3]

Visoko obrazovanje je dalo obilje dokaza o svojoj opstojnosti tijekom stoljeća te svoju sposobnost da promijeni i potakne promjene i napredak u društvu. Zbog opsega i tempa promjena, društvo sve više postaje društvo temeljeno na znanju. Prema tome obrazovanje i istraživanja postaju bitnom sastavnicom kulturnog, socioekonomskog i ekološkog održivog razvoja pojedinca, zajednice i naroda. Visoko obrazovanje je i samo suočeno sa snažnim izazovima te mora poduzeti najveće radikalne promjene ikada. Na taj način će društvo, koje prolazi kroz duboku krizu vrijednosti, moći nadići puka gospodarska razmatranja te u to uključiti dublje dimenzije morala i duhovnosti.[4] Upravo je takva prilika dana globalnoj zajednici visokog obrazovanja na Svjetskoj konferenciji o visokom obrazovanju 2009. g. Na

njoj je predloženo da svi trebaju dijeliti kolektivnu odgovornost i ambicije kako bi visoko obrazovanje u svim regijama u drugom desetljeću 21. stoljeća postalo pokretač razvoja i međunarodnog razumijevanja.[5]

UNESCO promiče izgradnju kapaciteta za osiguranje kvalitete u obrazovanju na regionalnoj i nacionalnoj razini. Osiguranje kvalitete u obrazovanju daje sustavan pregled obrazovnih programa koji trebaju osigurati održive standarde u obrazovanju, znanosti i infrastrukturi.[6] Ona je vodeća agencija za promociju UN-e Rezolucije Desetljeće obrazovanja za održivi razvoj 2005 – 2014. Tijekom Desetljeća, obrazovanje za održivi razvoj će omogućiti građanima da se suoče sa sadašnjim i budućim izazovima, a vođama da donesu relevantne odluke za održivi svijet. Akteri će steći različite vještine (kritičko i kreativno mišljenje, komunikacija, konfliktni menadžment, strategije rješavanja problema, projekt procjene) da preuzmu aktivnu ulogu i doprinesu životu društva, poštivati Zemlju i život u svoj njegovoj raznolikosti te se zalagati za promicanje demokracije u društvu. Idealno bi bilo uzeti obrazovanje u obzir prilikom donošenja planova održivog razvoja, stvarati javnu svijest o važnosti održivog razvoja te redovito o tome obavještavati medije.[7]

2.2. Održivi razvoj na Veleučilištu u Slavonskom Brodu

2.2.1. Propisi na Veleučilištu u Slavonskom Brodu vezani uz održivi razvoj

Prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, visoko obrazovanje se temelji na akademskim slobodama, otvorenosti visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici, uzajamnosti i partnerstvu pripadnika akademske zajednice, poštivanju i afirmaciji ljudskih prava, jedinstvu stručnog i obrazovnog rada u svrhu osposobljavanja za specifična stručna znanja i vještine, konceptu cjeloživotnog obrazovanja, povezanosti s predtercijarnim obrazovanjem te interakciji s društvenom zajednicom i njihovoj obvezi da razviju društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice.[8]

Obveze i prava studenata i zaposlenika na Veleučilištu u Slavonskom Brodu (kasnije samo: Veleučilište) pa time i društvena odgovornost uređena je različitim pravilnicima. U radu će se spomenuti samo oni koji su relevantni za potrebe samog rada. Dakle, na Veleučilištu je donesen Etički kodeks Veleučilišta u Slavonskom Brodu prema kojem Veleučilište mora svakom članu veleučilišne zajednice omogućiti temeljna ljudska prava (prava koja se ostvaruju unutar veleučilišne zajednice te druga prava zajamčena Ustavom i zakonima Republike Hrvatske), zatim pravo na privatnost, autonomiju u njihovom djelovanju na Veleučilištu, priznati pravo i osigurati uvjete nesmetana profesionalnoga razvoja i usavršavanja u skladu s osobnim mogućnostima i uvjerenjima te u mjeri u kojoj ne narušavaju to isto pravo druge osobe. Naravno, svi članovi veleučilišne zajednice imaju i obveze, poput poštivanja drugih i biti poštivani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima koja proizlaze iz poštivanja njihova života, integriteta i dostojanstva te poštenog, iskrenog i nepristranog ponašanja, ali i nastojanja na podizanju kriterija izvrsnosti u svim domenama radi ostvarivanja zajedničkog dobra veleučilišne zajednice u cjelini.[9]

Kako bi pokazalo da razmišlja i o budućim naraštajima kad je u pitanju okoliš, Veleučilište je uspostavilo i Politiku očuvanja okoliša. Prema njoj se ono zalaže za

smanjenje utjecaja na okoliš te kontinuirano poboljšanje zaštite okoliša. Cilj je postići ekološku kulturu kroz promicanje ekološke svijesti. U tu svrhu svi dionici na Veleučilištu nastoje smanjiti proizvodnju otpada te količinu otpada koja ide na odlagalište, povećati korištenje recikliranih i biorazgradivih materijala, koristiti zelene kemikalije (one koje su same po sebi manje opasne), smanjiti potrošnju energije, odnosno koristiti obnovljive izvore energije, smanjiti potrošnju vode, stvaranje kontaminirane ili onečišćene vode, te podržati zdravu i održivo proizvedenu hranu te podržati znanja, vještine i opremu za obavljanje posla na siguran i ekološki odgovoran način. Takva briga o okolišu je ujedno i sastavni dio svih budućih planova na Veleučilištu.[10] Veleučilište svoje djelovanje dokazuje i usklađenošću sa Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, prema kojem kvaliteta u znanosti i visokom obrazovanju predstavlja višedimenzionalan i dinamičan koncept u kojem se naglasak stavlja na udovoljavanje općeprihvaćenim standardima i očekivanjima društva u cjelini uz težnju ka stalnom unapređenju svih procesa i njihovih ishoda.[11]

2.2.2. Stavovi studenata o održivom razvoju

Na Veleučilištu je među studentima prve godine stručnog studija Menadžment provedeno istraživanje o održivom razvoju u obrazovanju. Obuhvaćen je uzorak od 56 studenata. Rezultati istraživanja su slijedeći.

Na pitanje što za njih predstavlja Veleučilište, 86% studenata (44) smatra Veleučilište mjestom obrazovanja, a njih tek 14% (7) mjestom izvršavanja obveza.

Na pitanje čemu služe znanje, vještine i sposobnosti koje trenutno stječu na Veleučilištu, 33% studenata (17) je reklo da služe za potrebe budućeg zanimanja, 22% (11) to smatra bitnim za osobni razvoj, nitko to ne smatra društvenom dobrobiti, a čak 55% (28) smatra da služi svemu navedenom.

Čak 61% studenata (31) smatra cjeloživotno učenje stjecanjem novih znanja, iskustava, sposobnosti i vještina, 25% (13) učenjem cijelog života, 4% (2) društvenim imperativom suvremenog života, a 10% (5) stilom života.

Kada su studenti upitani što za njih znači održivi razvoj, 51% studenata (26) je reklo da predstavlja brigu o potrebama sadašnjih i budućih generacija, 33% (17) da je to kapacitet pojedinca ili institucije za konstantni rast, a 16% (8) da je to briga i poštovanje ljudi i okoliša. Slijedeće pitanje je bilo vezano pitanje odgovornosti za održivi razvoj te je 23% studenata (12) reklo da je društvo odgovorno, 14% (7) da je to pojedinac, 8% (4) da je to institucija, a 55% (28) smatra da su podjednako odgovorni svi navedeni.

3. Zaključak

Briga o održivom razvoju predstavlja jedan od važnih čimbenika u ispravnom funkcioniranju kako sadašnjeg tako i budućeg društva. Kako bi društvo bilo što spremnije uhvatiti se u koštac sa takvim razvojem, važno je mlade već tijekom obrazovanja upoznati s njim, s tim što on zahtijeva i nudi ukoliko se ispravno vodi računa o njemu.

Prema rezultatima provedenog istraživanja uočeno je da studenti Veleučilišta shvaćaju veliku vrijednost obrazovanja, cjeloživotnog učenja i održivog razvoja. Time su pokazali da razmišljaju o svojoj budućnosti, ali i budućim generacijama te da su spremni sudjelovati u borbi za sigurniji, zdraviji i prosperitetniji život koji je moguć samo ako se na vrijeme počne voditi računa o održivom razvoju.

4. Literatura

- [1] Bahtijarević-Šiber, F.; Sikavica, P. & Pološki Vokić, N. (2008). *Suvremeni menadžment – vještine, sustavi i izazovi*, Školska knjiga, ISBN 978-953-0-30347-8, Zagreb
- [2] UNESCO and Sustainable Development (2005). *Dostupno na:* <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001393/139369e.pdf>, *Pristup:* 10-04-2012
- [3] Muradbegović, A.; Tatković, N. (2008). Okruženje sačuvano za budućnost u viziji studenata Učiteljskog studija Sveučilišta u Puli, U: *Cjeloživotno učenje za održivi razvoj*, Svezak 2, Uzelac Vinka, Vujičić Lidija, (347-352), Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet u Rijeci, ISBN 978-953-98445-4-5, Rijeka
- [4] UNESCO, Education, Higer Education, Reform and Innovation, <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education/reform-and-innovation/>, *Pristup:* 11-04-2012
- [5] UNESCO, Education, Higer Education, Reform and Innovation, World Conference on Higer Education, <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education/reform-and-innovation/world-conference-on-higher-education/>, *Pristup:* 11-04-2012
- [6] UNESCO, Education, Higer Education, Quality Assurance, <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/higher-education/quality-assurance/>, *Pristup:* 11-04-2012
- [7] UN Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014, The DESD at a glance, *Dostupno na:* <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001416/141629e.pdf>, *Pristup:* 12-04-2012
- [8] Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne Novine 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07 i 45/09, *Dostupno na:* http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/dokumenti/propisi/Zakon_o_znanstvenoj_djelatnosti_i_visokom_obrazovanju__procisceni_tekst_.pdf, *Pristup:* 12-04-2012
- [9] Etički kodeks Veleučilišta u Slavonskom Brodu, čl. 3 Ljudska prava, poštivanje integriteta i dostojanstva osobe, *Dostupno na:* <http://www.vusb.hr/~mcobovic/www/Pravilnici/Eticki%20kodeks.pdf>, *Pristup:* 12-04-2012
- [10] Politika očuvanja okoliša Veleučilišta u Slavonskom Brodu, *Dostupno na:* <http://www.vusb.hr/~mcobovic/www/Kvaliteta/politika%20ocuvanja%20okolisa.pdf>, *Pristup:* 12-04-2012
- [11] Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, Narodne Novine 45/09, *Dostupno na:* <http://www.zakon.hr/z/321/Zakon-o-osiguravanju-kvalitete-u-znanosti-i-visokom-obrazovanju>, *Pristup:* 13-04-2012

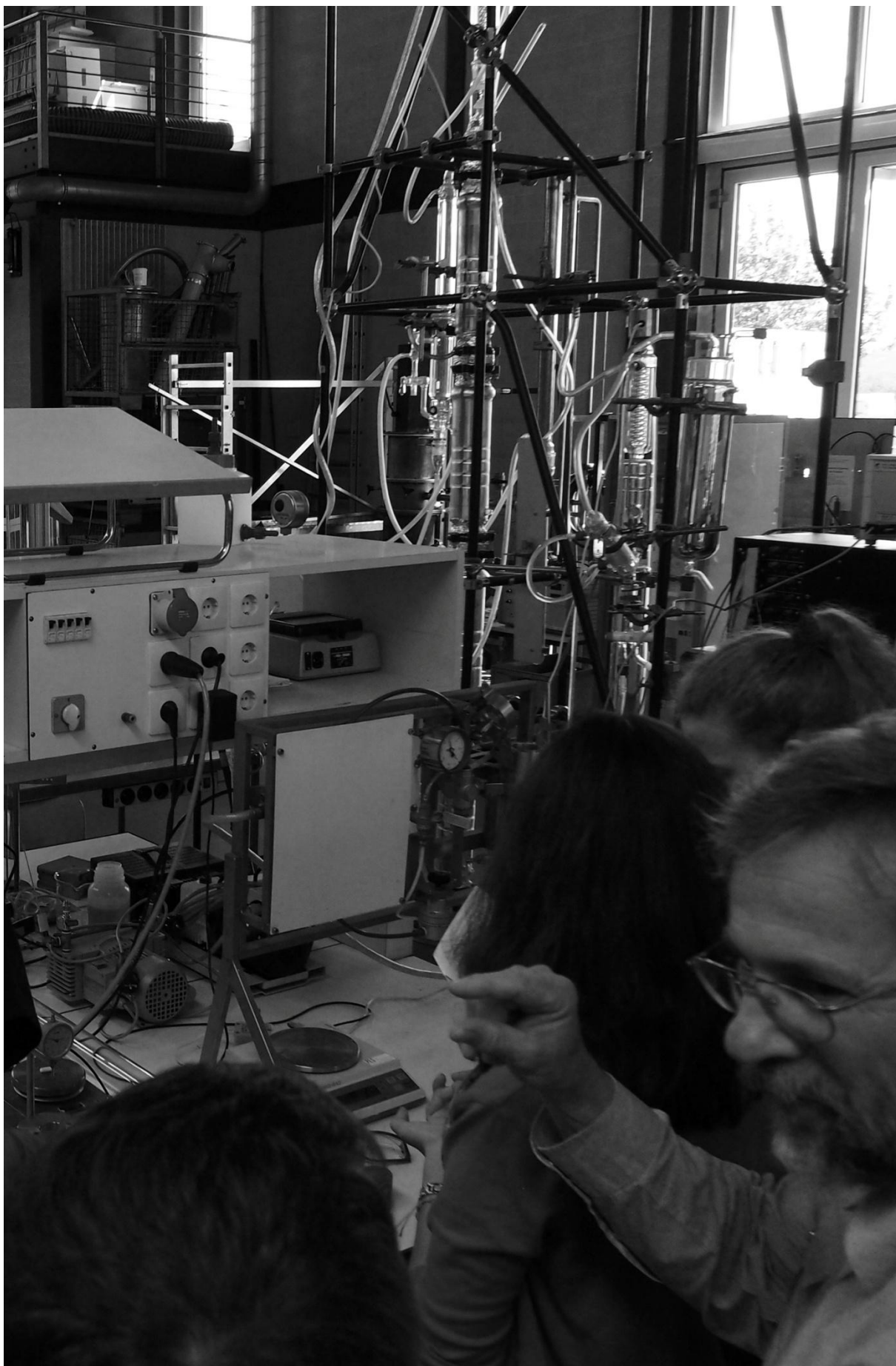

Photo 060. Labaratory / Labaratorij